

Kmetiistvo

Zadruga in proizvodnja

Zadruga v Molu pospešuje živinorejo

Kmetijska zadruga v Molu ima odbore za poljedelstvo, živinorejo, zelenjadstvo ter hranilnico in posojilnico. Največ uspeha je dosegel odbor za živinorejo.

Zadruga je nabavila in razdelila med svoje člane 26 plemenitih krav. Krave so razdelili med zadrugnike pod pogojem, da jih bodo v štirih letih povrnili iz prirasika. Razen tega mora vsak zadrugnik prodajati mleko v zadrugo in vplačevati 2 odstotka prejemkov v zadrugne sklade.

Zadruga je vpeljala strokovno kontrolo mlečnosti krav, ki so vpisane v matične knjige. Nabavila je tudi koncentrate za rejo teh plemenitih krav in jih razdelila med proizvajalce po določenih cenah. Vzreja krav je prav tako pod strokovnim nadzorom zadruge. Na ta način so povečali mlečnost krav za 25 odstotkov.

Za vse plemenske krave so določili poseben pašnik, ki meri 153 orahov. To je omogočilo, da so proizvajalci znižali stroške krmljenja tudi do 50 odstotkov.

Na podoben način je zadruga organizirala tudi vzrejo in selekcijo plemenitih svinj.

Tako delo zadruge v Molu je nedvomno koristno. To je pripomoglo k pospeševanju živinoreje v vsej vasi in k zboljanju kakovosti ter povečanju produktivnosti živine. Po drugi strani pa se na ta način večajo zadrugni skladi in se z drugam omogoča večji odkup mleka. Zelo je verjetno, da bo ta zadruga razen pospeševanja mlečnosti, za kar ima vse po-

goje, organizirala sama s svojimi člani tudi lastno farmo za pridelovanje mleka.

Na tak način delajo razen v omenjeni zadrugi v Molu tudi v kmetijski zadrugi v Starem Bečeju, ki je prav tako dosegla lepe uspehe.

Rentabilna uporaba traktorjev v iriški zadrugi

Kmetijska zadruga v Irigu razpolaga s precej dobrim strojnim parkom. Ima 5 svojih traktorjev in 12 drugih kmetijskih

strojev, s katerimi dela usluge svojim članom pri obdelovanju zemlje. Ti stroji so za zadrugo zelo rentabilni, o čemer nam pričajo naslednji podatki.

Cene oranja s traktorji v Irigu kažejo, v primerjavi s polno lastno ceno, takole sliko:

lastna cena na ha	1.200.— din
zadruga računa	1.800.— din
cena oranja v vasi	2.500.— din

Kakor vidimo, je zadrugni strojni park zelo koristen tako za zadrugo kakor tudi za njene člane, individualne kmetovalce, 1 milijon 358 tisoč dinarjev.

V Vojvodini se splošne kmetijske zadruge čedalje bolj bavijo s proizvodnjo in prometom s kmetijskim pridelki, čeprav je njihova udeležba v proizvodnji še vedno majhna.

Največ uspeha so do sedaj dosegle vojvodinske kmetijske zadruge v uporabi semena pšenice in koruze (heterozisa), v zaščiti rastlin, nadalje v živinoreji (odbiranje in gojitev plemenskih živali) in deloma v strojni obdelavi zemlje.

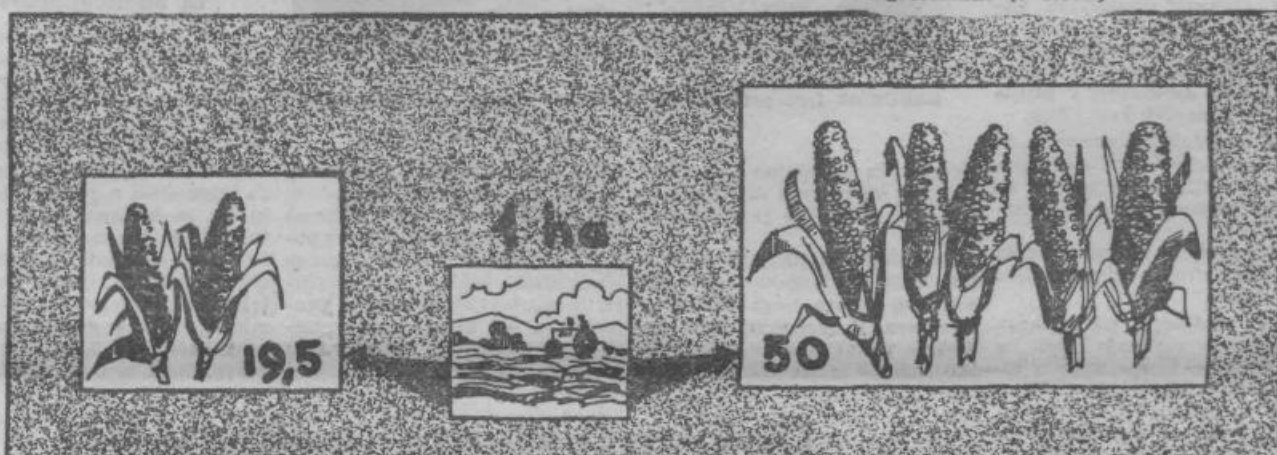
ki dobivajo strojne usluge za okrog 700 din ceneje, kakor so cene oranja na vasi. Zadruga pa vendarle pride na svoj račun. S takim delom pride do pomembnih dohodkov. V zadnjih 9 mesecih je iriška zadruga dobila od kmetovalcev 3 milijone 370 tisoč dinarjev, med tem ko vsi njeni izdatki za vzdrževanje strojev, gorivo, delovno silo itd. znašajo okrog 2 milijona 19 tisoč dinarjev. To pomeni, da znaša čist dohodek strojnega parka 1 milijon 358 tisoč dinarjev.

S tem, da veže individualne kmetovalce nase, pa zadruga obenem krepi tudi svoje sklade, kar ji povečuje družbena sredstva za pospeševanje kmetijske proizvodnje. Po drugi strani pa zadruga pomaga kmetovalcem da opravijo svoja dela v pravem času in se na ta način izogne mnogim nepredvidenim škodam, ki niso vračunane v rentabilnost kmetijskih strojev. Zato pa je pobuda iriške zadruge koristna in zelo pohvalna.

KOLIKO LAHKO V VOJVODINI POVEČAMO DONOS Z AGROTEHNIKO

Donos pri sedanjem nivoju agrotehnike (v stotih)

Donos ob polni uporabi agrotehnike (v stotih)

Ta preračun temelji na doseženi donosih posameznih kultur v Vojvodini. Iz njega vidimo, da bi v Vojvodini lahko z uporabo vseh agrotehničnih ukrepov povečali donos koruze za 30 metrskih stotov na hektar (zrnate).

Pod polno agrotehniko pri obdelavi koruze razumemo globoko zimsko oranje, tri do štirikratno

ročno okopavanje, šest prašitev in kultiviranj (gnojitev s stodontnimi količinami hlevskega gnoja, ki ga potrebuje ta rastlina), setev sortnega ali hibridnega semena (heterozis) in uporaba 1000 kg umetnega gnojila po hektaru. K vsemu temu pride tudi dopolnilna prašitev, trganje zakrnelih mladik, kakor tudi ukrepi za zaščito rastlin.

Ta proračun kaže, da tudi z delnimi ukrepi lahko povečamo donos povprečno na 35 metrskih stotov po hektaru.

Lani so nekatera državna posestva in nekatere obdelovalne zadruge dosegle na posameznih parcelah z agrotehničnimi ukrepi visoke donose. Tako je n. pr. kmečka obdelovalna zadruga »Bratstvo in edinstvo« v Stari

Pazovi pridelala 70 metrskih stotov koruze na hektar. Uporabili so naslednje agrotehnične ukrepe: seme heterozisa, globoko zimsko oranje, 5-kratno opravljanje in štirikratno okopavanje. Od glavnih agrotehničnih ukrepov je manjkala samo uporaba umetnega gnojila.

V naslednjih številkih bomo objavili podobne proračune o donosih tudi drugih kultur.

Holandija spada med države z največjim donosi in najbolj kakovostno pridelavo. Razen ugodnih splošnih gospodarskih in podnebnih razmer pa je na tako visoko raven proizvodnje največ vplivala uporaba dobrega semena in umetnega gnojila. V tem članku se bomo dotaknili organizacije semenske službe.

Holandija je danes najbolj znana kot pridelovalec semena v svetu. S pridelovanjem semena se ukvarjajo izbrana gospodarstva, ki so za tako delo usposobljena ter so pod stalnim strokovnim nadzorom. Veliko število pridelovalcev semena predhodno razmnožuje posamezne vrste. Ta gospodarstva so pod posebnim strokovnim nadzorom in pridelovalci semen smejo uporabljati samo njihova semena.

Z zbiranjem in proučevanjem semen se ukvarja nekoliko znanstvenih ustanov. Ena takih je tudi specialni inštitut na fakulteti v Vageingenu. V tem inštitutu imajo poseben oddelk, ki pomaga pridelovalcem dobrih semen, da pravilno opravljajo svoje delo. (Ta oddelk inštituta vzdržuje organizacija pridelovalcev skupno z ministrstvom za kmetijstvo).

Imajo tudi ustanove za kontrolo pridelovanja in prometa s se-

Izkušnje kmetijstva v Holandiji

Organizacija semenske službe

meni (NAK), ki so jih ustanovili pridelovalci, trgovci in potrošniki semen. Čeprav so te organizacije zasebne, vendar opravljajo javno službo, izvajajo zakonske predpise o pridelovanju in prometu s semeni ter imajo pravico do določenih ukrepov, pa celo do kaznovanja za prekrške itd. Takale je na primer kontrola krompirjevega semena:

Pridelovalec krompirja mora izpolnjevati določene pogoje, na primer, da ima zemljo neokuženo itd. Organi semenske službe (NAK) nadzirajo njegove posevke še takrat, ko rastejo, in odstranijo vsako sumljivo rastlino. Vsak pridelovalec mora plačati na leto od vsakega ha 50 guldenov za stroške tega nadzorstva (okrog 4000 dinarjev). Krompir morajo dvakrat priznati za seme: prvič takrat, ko še raste, drugič pa potem, ko je izkopan in ko ga zno-va pregledajo. Pridelovalec mora imeti posebne naprave za spravljanje in shranjevanje krompirja. Sedaj imajo tudi skupna skladišča za krompir, v katerih se tempe-

ratura vzdržuje na določeni višini. Vsak pridelovalec vzame v takih skladiščih v najem določen prostor.

Poleg vsega tega pa kontrolirajo seme tudi glede bolezenskega virusa. Kontrolna služba mora krompir pred transportom zaplombirati, kar je treba tudi posebi plačati.

Te ustanove imajo široka pooblastila. Pridelovalca, ki je prekršil predpise, lahko kaznujejo s strogo kaznijo do 5.000 guldenov (okrog 400.000 dinarjev) in s prepovedjo dela.

Podobne kontrolne organizacije so ustanovili tudi za druge vrste semen.

Drago, toda rentabilno

Stroški celotne semenske službe in kontrole padejo v breme cene semen. Zato je tisto seme, ki ga odberejo in kontrolirajo precej dražje, kakor navadno, pa vendar ga pridelovalci redno kupujejo. (Kljub temu, da so uvedli davke na promet, ki še bolj podražuje dobro seme). Razumljivo je, da holandski pridelovalec,

ki prideluje skoraj izključno za tržišče in gleda na rentabilnost, ne bi vedno plačal dobro seme tako drago, če se mu ne bi splačalo. S setvijo dobrega semena, kakor tudi z uporabo drugih agrotehničnih ukrepov, je Holandija dosegla visoke donose: pšenice okrog 4.000 kilogramov, koruze okrog 3.700 kilogramov, krompirja 27.000 kilogramov na ha (podatki so iz leta 1952).

Vloga zadrugnih organizacij

Iz vsega, kar smo dozdaj povedali, lahko vidimo, kako veliko vlogo ima dobro seme pri povečanju poljedelske proizvodnje. Ni dvoma, da se bodo tudi pri nas izplačali vsi napor, ki teže za tem, da bi pridelovalce usposobili in navadili na pridelavo in uporabo dobrega semena. Zlasti je važno organizirati dobro službo, ki bo nadzorovala pridelovanje in promet s semeni.

V tem pogledu bi nam holandske izkušnje lahko dosj koristile. To zlasti velja za naše zadrugne organizacije.

V Holandiji imajo zadruge veliko vlogo v preskrbi dobrega semena. Veliko število zadrug se ukvarja izključno s pridelovanjem te ali druge vrste semena. (Okrog 35 največjih zadrug take vrste, ki imajo 7.000 članov, je združeno v eno poslovno zvezo). Večji del pridelovanja in prometa s semeni gre po teh zadrugah.

Pri nas imamo zelo široko razvito mrežo velikih gospodarstev, kmečkih obdelovalnih zadrug, državnih kmetijskih posestev ter ekonomij splošnih kmetijskih zadrug, kjer bi lahko z uspehom organizirali pridelovanje vseh vrst dobrega semena. V pridelovanju in prometu s semeni imajo kmetijske zadruge lahko posebno vlogo. Razen tega, da oskrbujejo proizvajalce z dobrim semenom, pa se kmetijske zadruge lahko najbolj uspešno borijo proti ukoreninjenim navadam in konzervativizmu pridelovalcev, ki dostikrat raje sejejo slabo seme, ker je »cenejše«. Toda prav tako seme je zelo drago, ker ima za posledico zmanjšanje donosa.

Holandske izkušnje kažejo, da je treba posvetiti več pozornosti pridelovanju in uporabi dobrih semen. Razvita znanstvena kontrolna služba, je prvi pogoj za uspešno delo na tem področju.